

جنین شناسی در قرآن

محسن خدادادی¹، محسن عباسی²، حسین خدادادی³

1. دانشجوی دکتری عمومی دامپزشکی. دانشکده دامپزشکی. دانشگاه لرستان. خرم آباد. ایران.
2. گروه علوم پایه دامپزشکی. دانشکده دامپزشکی. دانشگاه لرستان. خرم آباد. ایران.
3. دانش آموخته کارشناسی ارشد فیزیولوژی. دانشکده دامپزشکی. دانشگاه شهید باهنر کرمان. کرمان. ایران

چکیده : سوال انسان درباره چگونگی به وجود آمدن خود او را به سوی تحقیق در باره اصل وجودی خود هدایت کرده و بهترین منبع برای او کتاب های مقدس مذهبی بوده است و قرآن کریم یکی از بهترین منابع میباشد زیرا توصیف زیبا و دقیقی درباره ی منشاء رشد و تکامل مراحل زندگی داخل رحمی در قرآن وجود دارد. مسلمانان این دانش را در قرن هفتم میلادی داشتند و احادیث پیامبر نیز تقریباً همه چیز را درباره ی زایش و بعد زایش توضیح داده بود. این یافته ها زمانی که به متخصصین در رشته های آناتومی و جنین شناسی ارائه داده شد آن ها را به شگفتی و تعجب باز داشت و آن ها به این باور رسیدند که دانش داده شده به حضرت محمد (ص) به راستی الهی بوده، چه کسی میتواند این دانش را در اختیار پیامبرش قرار داده باشد به جز خود خالق. جنین شناسی نوین بدون شک پیشرفتی جدید است که شروع آن با اختراع میکروسکوپ در قرن 17 همراه بود. اگرچه مفهوم رشد مرحله به مرحله انسان تا مدت ها بعد نیز شناخته نشد. اما دانشمندان آن زمان و بیشتر محققین مسلمان و غیر مسلمان نمی دانستند که قرآن کریم و همینطور سخنان پیامبر شرح دقیقی از اتفاقات مهم در رشد و نمو انسان از مرحله ی سلول جنسی قابل تکثیر و لقاح تخم تا حاملگی و زایمان و حتی بعد زایمان را در بر دارد. در واقع اطلاعات موجود در قرآن و احادیثی که در این مورد وجود دارد باعث تصحیح بسیاری از خرافات و باورهای غلط درباره ی رشد و نمو انسان که در گذشته شایع بود، گردید.

کلمات کلیدی: قرآن ، جنین شناسی ، رویان ، خلق ، تقدیر ، نطفه ، رحم

مقدمه : انسان همیشه به دنبال این بوده است که رازهای طبیعت را بفهمد و در آنها جست و جو و تحقیق کند. چگونه و کی خلقت آغاز شد و هدف از خلقت در این جهان چیست. انسان کنجکاو از تمدن ها، طبیعت، دست نوشته های قدیمی و حتی گاهی اوقات از پیش گویی های افراد مقدس و بالاتر از همه اینها از مشاهدات خود در این باره کمک گرفت. ارسطو فکر میکرد که رویان در رحم از خون لخته شده ساخته میشود و منشاء تخم از خون قاعدگی است. یونانی ها و اروپایی ها فکر میکردند که رویان از خون قاعدگی تشکیل شده و عده ای فکر میکردند که رویان به صورت کامل ساخته شده و در اندازه های مینیاتوری و کوچک در اسپرم یا تخمک وجود دارد. در سال 1604 میلادی فابریکوس از یک نقاشی فوق العاده از جنین مرغ پرده برداشت. مالپیگی کسی که به عنوان پدر علم جنین شناسی مدرن در نظر گرفته میشود در سال 1672 میلادی فکر میکرد که تخم مرغ در مرغ خانگی دارای یک مرغ مینیاتوری است و بقیه فکر میکردند که انسان هم به صورت کامل در اسپرم و اووم وجود دارد. طراحی هارتسوک از اسپرماتوزوئید انسان در سال 1694 میلادی به صورت واضح این موضوع را نشان میداد که در اسپرماتوزوئید یا تخمک، یک انسان مینیاتوری شکل گرفته، وجود دارد (2 و 6).

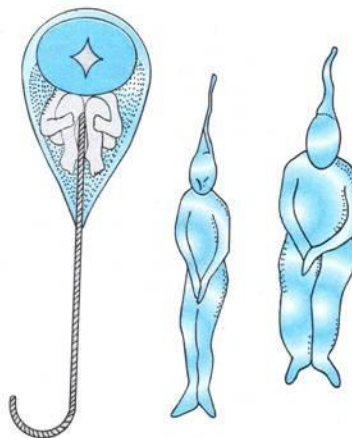

Fig. 5.2. 'Homunculus' "little man in a sperm cell"
(From journal des Scavans, Feb. 7, 1695).

شکل 1. طراحی از انسان مینیاتوری در داخل اسپرم

در سال 1775 میلادی وقتی که اسپالانزانی ضرورت هر دو سلول اسپرم و تخمک را در رشد و نمو یک جنین نشان داد، این مجادلات پایان یافت. در قرن 19 میلادی بود که چرخه رشدی تخمک پستانداران کشف شد. دست نوشته های وون بیر، داروین و هیکل مرحله تجربی جنین شناسی را معرفی کرد. در اواخر قرن 19 میلادی دانشمندان واکنش های رشد و نمو را توسط اتو واربورگ یافتند. راس هاریسون تکنیک کشت سلولی در آزمایشگاه را معرفی کرد. فرانک لیل در باره ی مکانیسم لقاح تخم مرغ توسط اسپرماتوزوئید تحقیق کرد و در آخر هانز اسپرمن مکانیسم اثر متقابل بافت ها را در دسترس قرار داد. مدرن ترین مرحله جنین شناسی در سال 1940 میلادی شروع شد و تا کنون ادامه دارد. در این مرحله استفاده از ابزارهای تحقیقاتی مدرن از جمله انواع میکروسکوپ های الکترونی، ابزارهای عکس برداری مجهز، اولترا سانتریفیوژها، اسپکتروفتومتر و لیست بلند بالایی از این وسایل پیشرفته در اختیار می باشد. از این جهت به بررسی نقش هسته، سیتوپلاسم، هیبرید کردن سلولها، انتقال هسته، کلونینگ ژن و تکنیک های دیگری در زمینه ART چون GIFT، ZIFT، ICSI و.... پرداخته شده است. در حال حاضر امکان تعیین جنسیت جنینها تا حدی محقق شده است. در مورد حیوانات روشهای شبیه سازی و تولید حیوانات ترانس ژنیک و تولید حیوانات با استفاده از جنینهای انجمادی در دسترس است. ولی هدف از این مقاله این است که با توجه به اطلاعات موجود در مورد چگونگی پیدایش و خلقت انسان در زمان ظهور اسلام و اطلاعات دقیقی که در قرآن آمده، آن هم بدون هیچ گونه امکانات تحقیقی، به بحث در مورد بخشی از اطلاعات مربوطه در قرآن پرداخته شود. در نظر داشته باشید که عربستان در قرن هفتم میلادی وقتی که عرب ها در صحرا ها به صورت سرگردان زندگی و چوپانی شترها را میکردند و هیچ علاقه ای به اختراع و کشف نداشتند به جز ساختن شمشیر و تیز کردن آن برای برپا داشتن جنگ و فقط تعداد کمی از خانواده های ثروتمند و با قدرت، بازرگان بودند. در چنین اوضاع و احوالی نمیتوان انتظار داشت که کسی آزمایشگاهی با تکنولوژی بالا داشته باشد. یا درباره ی موضوع هایی مانند زایمان موجودات از قبیل انسان تحقیق کند تا اطلاعاتی درباره ی مراحل مختلف زندگی داخل رحمی دریابد. حضرت محمد(ص) عامی بود و هیچ تحصیلات رسمی نداشت و قرآن معجزه او بود و از این طریق بود که پژوهشگران مسلمان درباره ی مفهوم ریخت شناسی و مراحل مختلف زندگی درون رحمی که دانشمندان جدید تنها چند دهه پیش به آن ها پی بردند، اطلاعاتی کسب نمودند. مراحل مختلف رشد انسان در بسیاری از آیات قرآن وجود دارد که به برخی از آیات اشاره میشود (6و2).

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ (12) ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ (13) ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (14). سوره مومنون.

و یقیناً ما انسان را از چکیده ای از گل آفریدیم سپس آن را نطفه ای در قرارگاهی استوار (چون رحم مادر) قرار دادیم، آنگاه نطفه را به علقه تبدیل کردیم (ساختاری زالو مانند) سپس علقه را به مضغه تبدیل کردیم (جسمی که انگار جویده شده) سپس از درون مضغه، عظام (اسکلت یا استخوان) را بوجود آوردیم و بعد از آن استخوان ها را با لحم (گوشت) پوشانیدیم. سپس او را با آفرینشی دیگر پدید آوردیم. پس همیشه سودمند و با برکت است خدا، که نیکوترین آفرینندگان است(1).

اگر ما این پدیده های ذکر شده در قرآن را به ترتیب وقوع کنار هم قرار دهیم موارد ذیل ایجاد میشود.

1. نطفه امشاج (Nutfa amshaj) (قطره ای که با هم درآمیخته شده) این مرحله از لقاح تا لانه گزینی نطفه در رحم را پوشش میدهد که این مرحله بعدها به این مراحل تقسیم میشود (یعنی همان مرحله ژرمینال حال حاضر (خلق، تقدیر و حرث (6)).

2. تخلیق (Takhlich) (مرحله جنینی یا امبریونیک در حال حاضر) این مرحله از آغاز هفته سوم تا پایان هفته هشتم را پوشش میدهد که شامل رویداد های تکاملی است. این مرحله بعداً به این قسمت ها تقسیم میشود: علقه (Alaqah)، ساختار زالو مانند و مضغه (Mudghah) (سومايتها) و عظام (Izam) (اسکلت) و لحم (Laham) (عضلات) هستند(6).

3. نشاء (Nash'ah) یا مرحله رشد که امروزه به عنوان مرحله رویانی یا فتال شناخته میشود. در طی این مرحله شکل گیری و مدل یافتن جنین روی میدهد. ظاهر بیرونی چنان تکامل میابد که دیگر رویان به شکل یک انسان نمایان میشود، این مرحله تا پایان دوره ی آبستنی ادامه میابد و سپس به این قسمت ها تقسیم میشود :

النشاه خلقه از 9 تا 26 هفتگی و الحدانا الرحاميا از 26 هفتگی تا زمان انتهای آبستنی. این موارد ذکر شده میتواند بنیانی برای مراحل مختلف تکامل انسان باشد (6).

نطفه امشاج (Nutfa amshaj): نطفه به معنی قطره و امشاج به معنی مخلوط است. این اصطلاح به توصیف مخلوط شدن و همگرایی مایعات جنس مذکر و مونث در رحم یا لوله های رحم (فالوپ) میپردازد تا این مایعات تشکیل زیگوت دهند. این ماده شکلی شبیه به یک قطره از مایع را دارد که حاوی ترکیبی از ترشحات جنس مذکر و مونث است، نطفه امشاج میتواند به چنین قسمت هایی تقسیم گردد (6).

1.1. **خلق (Khalak):** به زمانی گفته میشود که ترشحات مذکر و مونث به یکدیگر ملاقات کنند و در این زمان ممکن است منجر به تشکیل زیگوت بشود یا نشود. اگر یک زیگوت 46 کروموزومی شکل گیرد، یک انسان جدید بوجود خواهد آمد. چنین فرآیندی که منجر به ایجاد یک انسان جدید از طریق الحاق ترشحات دو جنس را باعث میشود، تحت عنوان خلق شناخته میشود (6).

1.2. **تقدیر (Taqrir):** خلقت انسان با تشکیل یک زیگوت شروع میشود اما چه ویژگی ها و خصوصیات آدمی در این بین پیدا میکند، جنین چه چیزی را از پدر و مادر به ارث میبرد. جواب این سوال این است که در طی این فرآیند، ساعت هایی پیش از تشکیل خلک این امر صورت میپذیرد. قرآن کریم چنین چیزی را مرحله تقدیر مینامد و دانشمندان حال حاضر آن را برنامه ریزی ژنتیکی میدانند. تقدیر در زبان عربی به معنای برنامه ریزی، مشخص شدن یا از پیش تعیین کردن چیزی است، واژه ای که بسیار مشابه ژنتیکی است که امروزه میشناسیم.

قرآن بیانگر این است که این فرآیند به صورت فوری در این مرحله صورت میپذیرد و ما امروزه میدانیم که تمامی این اتفاقات کمتر از 30 ساعت پس از لقاح صورت میگیرند. فرآیند مشخص شدن جنسیت جنین در این مرحله روی میدهد (6). قرآن در سوره ی نجم آیات 45 و 46 چنین بیان میکند :

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ (45) مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ (46)

و اوست که دو زوج مذکر و مونث را آفرید. از نطفه هنگامی که در رحم ریخته شود.

و ما امروزه میدانیم که اگر اسپرمی با کروموزوم جنسی وای، تخمک را بارور کند نتیجه جنینی مذکر خواهد شد و اگر اسپرمی با کروموزومی ایکس، تخمکی را بارور کند نتیجه بچه ای مونث خواهد شد (7).

1.3. **حرث (Harth):** وقتی که مراحل خلق و تقدیر به اتمام رسید زیگوت از لوله ی فالوپ به رحم مهاجرت میکند، جایی که در آن لانه گزینی میکند و خودش را شبیه بذری که در خاک آماده رشد و نمو میشود، در آن قرار میدهد. زیگوت در اندومتر رحم جای گرفته و مواد غذایی مورد نیازش را دریافت میکند و به یک شکل و ساختار دیگر تکامل مییابد (6و7). در قرآن به این اشاره شد که لایه اندومتر در رحم شبیه زمین کشاورزی است که بذری که در آن جاسازی و کاشته میشود.

2: **آفرینش (تخلیق):** در حین دومین مرحله ی اصلی (تخلیق) تمایز سلول ها برای تشکیل سیستم ها و ارگان ها صورت میپذیرد. این مرحله از آغاز هفته سوم شروع و تا هفته هشتم ادامه دارد و یک فرآیند بزرگ شدن و رشد سریع سلول ها و افزایش حفره ها با تولید ارگان ها میباشند. رویان مراحل زیر را طی میکند :

2.1: **علقه :** دوره ای که از روز 15 شروع میشود و در روز 23 یا 24 کامل میشود، هنگامی که رویان به تدریج شکل زالو مانند به خود میگیرد (6).

در عربی کلمه علقه سه معنی دارد : زالو، یک چیز آویزان شده و معلق و لخته ی خون.

شباهت بسیار زیادی بین زالو و رویان در مراحل اولیه وجود دارد. شکل ضمیمه شده شباهت این دو را به یکدیگر نشان میدهد. معنای دوم یک چیز آویزان شده است و آن چیزی که ما میبینیم حالتی است که رویان به جفت متصل است. هر دوی این معنی ها شکل خارجی رویان را در این مرحله نشان می دهند. سومین معنی لخته خون است که توصیف کننده ساختار درونی رویان میباشد که بر ظاهر خارجی تاثیر میگذارد. چرا که در مرحله ی علقه، خون درون رگ های خونی شکل میگیرد و به شکل جزیره های جداگانه ای هستند و رویان به شکل لخته خون در می آید (6، 2 و 7).

A. Embryo at 24-25 days

B. Leech or bloodsucker

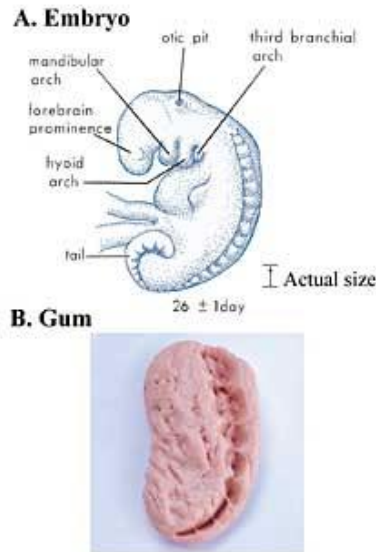
C. Embryo at 26-30 days

شکل 2. شباهت جنین و زالو در دوره ای از تکامل

2.2: مرحله ی دوم مضغه است. رویان در روز 24 تا 26 از علقه به مضغه تغییر پیدا میکند. کلمه مضغه به این معنی ها می باشد:

چیزی که به وسیله ی دندان جویده شده است، یک قطعه گوشت قابل جویدن و ماده کوچک

در این مرحله رویان به شکل یک ماده ی جویده شده خود را نشان میدهد که اثرات دندان ماندنی بر روی آن قابل مشاهده است. رویان سومایت ها را به صورت واضح و جداگانه نشان میدهد که شبیه جای دندان بر روی بدنه ی رویان هستند. دومین و سومین معنی مضغه برای اندازه ی رویان است که طولی حدود یک سانتیمتر طول دارد. سطح بیرونی در مرحله علقه صاف و در مرحله مضغه دارای شیارها و برآمدگی هایی است و خطوط راه راهی بر سطح آن نمایان می شود که به رویان ظاهری جویده شده می دهد (2و6).

شکل 3. شباهت جنین با یک قطعه آدامس جویده شده که آثار دندانها روی آن مانده است.

در هفته ی پنجم رویانی ستیغ های تناسلی در مجاورت کلیه های در حال ساخت شروع به تشکیل میکنند. این دو ستیغ تناسلی بعد ها بیضه ها و یا تخمدان ها را تشکیل میدهند و در هفته ی ششم سلول های زایگر مقدماتی که بعد ها به اسپرم و یا تخمک تبدیل میشوند از آندودرم کیسه ی زرده رویان به ستیغ های جنسی مهاجرت میکنند. در سوره ی طارق آیات 5-8 محل اولیه ی گناد ها گفته شده است(7).

2.3. **مرحله بعدی عظام** است که در زبان عربی به معنای استخوان میباشد. رویان تا هفته ششم در مرحله مضغه میماند. در آغاز هفته هفتم اسکلت غضروفی شروع به ساخته شدن میکند و در نهایت رویان با تشکیل اسکلت، شکل انسانی به خود میگیرد. تشکیل استخوان به صورت پی در پی می باشد. مرحله تشکیل مراکز استخوانی در هفته هفتم در ران و در هفته های هشتم و نهم به ترتیب در جناغ و فک بالا نمایان میشوند. با این مرحله، رویان شکل انسانی به خود می گیرد (6و7).

2.4. **مرحله بعد لحم** (پوشاندن استخوان ها با گوشت) است. اسکلت در هفته هفتم تشکیل شده است و تمایز ماهیچه ها (میوژنز) در هشتمین هفته شروع می شود. تکامل مشخص عضلات در تنه شروع شده و جنین شروع به حرکت میکند و عضلات در موقعیت خود در اطراف استخوان ها قرار می گیرند. سرعت وقوع این اتفاقات بسیار سریع می باشد همانند آنکه در قرآن اشاره شده است. استفاده از حرف ف یک حرف ربط در عربی است که به معنی سرعت زیاد اتفاقات پی در پی است. آیه قرآن به این وقایع به صورت زیر اشاره می کند (6و7).

ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (سوره مومنون ، آیه 14)

سپس ما پوشاندیم استخوان ها را با لحم (عضلات، گوشت).... " جمله قبل همچنین نشان می دهد که مرحله لحم نماینده یا نشان دهنده ی پایان مرحله امبریونیک می باشد، که بعد آن مرحله ی نشاه است. حرف ربط ثم (سپس) نشان دهنده یک روند کند همراه با وقفه زمانی بین دو مرحله است (6).

رشد (النشاه). کلمه نشاه در عربی به معنی : آغاز کردن، رشد کردن، تکامل یافتن، بزرگ شدن و افزایش یافتن است.

این مرحله از هفته نهم شروع میشود و تا پایان بارداری ادامه دارد و به دو مرحله تقسیم می‌شود:

1. به دست آوردن یک شکل انسانی معین (اولین مرحله انشاء الخلق می باشد). این مرحله از هفته نهم شروع می شود و تا هفته بیست و ششم ادامه دارد و در حین این مرحله رشد و تکامل سریع وجود دارد. تا هفته دوازدهم رشد کند است اما بعد از هفته دوازدهم رشد سریع صورت می‌گیرد و اندازه کلی جنین بسیار سریع افزایش می یابد. نسبت اندازه سر و بدن و اندام های حرکتی بیشتر متعادل شده و موهای اولیه بر روی بدن نمایان می شود. تمایز جنسی بخوبی قابل تشخیص است. در پایان این مرحله ارگان‌های مختلف به صورت کامل فعال هستند، برای مثال کلیه ها ادرار می‌سازند، سلول های خونی در مغز استخوان تشکیل میشوند و فولیکول های مو نمایان می شود (6).

2. مرحله دوم **الحدانا الرحامی** (انکوباسیون داخل رحمی) است. این مرحله از هفته بیست و ششم شروع می‌شود و تا پایان دوره بارداری (40 هفته به زمان) ادامه دارد. این حقیقت آشکار شده است که بچه می تواند در خارج از رحم و بدون حمایت‌های جفتی یا رحمی بعد از هفته ۲۴ تا ۲۶، زنده بماند. پس حداقل زمان مورد نیاز برای بقای جنین تا هفته بیست و ششم است، پس سه ماه آخر را می‌توان به عنوان زمانی برای حمایت‌های اضافی فراهم آمده توسط رحم و مکانی برای رشد طبیعی در نظر گرفت (6).

جنین در هفته ی 18 شروع به شنیدن صدا ها میکند و در هفته 24 به صداها حساس تر میشود و میتواند به صدا های خارج رحمی و داخل رحمی عکس العمل نشان دهد و در هفته 26 چشم ها به مقدار کمی باز میشوند و میتوانند نور را دریافت کنند. که ترتیب این موضوع نیز در ایه زیر به خوبی و زیبایی قابل مشاهده میباشد (3و4).

"إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا" (سوره انسان، آیه 2)

قرآن کریم با توصیفی دقیق و ظریف این مرحله از تکامل داخل رحمی را توضیح داده است و معنی نشاء را به روشنی نشان می دهد. معنای آغاز کردن، آغاز فعالیت ارگانها و سیستم های مختلف را توصیف می کند. دومین معنا، رشد کردن است که رشد سریع و تکامل ارگان های مختلف را نشان می دهد. سومین معنا افزایش و بزرگ شدن است، که رشد سریع و مشخص در اندازه و وزن جنین را توصیف میکند (6).

بنابر این کلمه نشاء به روشنی و درستی دوره جنینی را توصیف می کند.

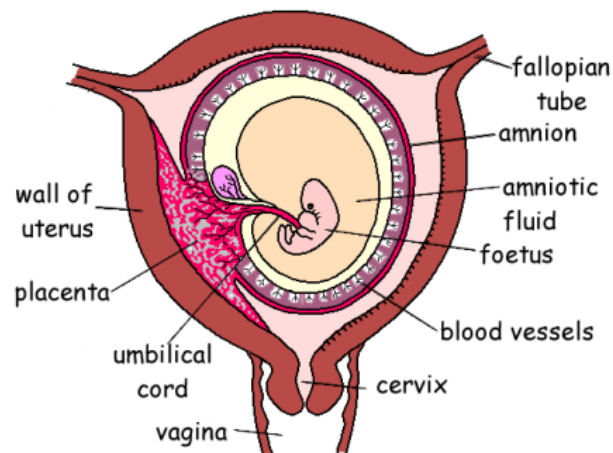
خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقَكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ تُصْرَفُونَ (سوره الزمر، آیه 6).

او شما را در شکم های مادرانتان در مرحله ی یکی پس از دیگری در سه پرده از تاریکی آفرید.

این موضوع معلوم نیست که پژوهشگران چه زمانی به این موضوع که انسان در رحم رشد و تکامل می‌یابد پی بردند، اما تصویر مشهور کشیده شده توسط لئوناردو داوینچی از جنین داخل رحم در قرن پانزدهم و اما جالینوس در قرن دوم پس از میلاد مسیح جفت و لایه های جنینی را در کتابش با عنوان درباره ی تشکیل یک جنین توصیف کرده بود. منظور از سه پرده تاریکی شاید دیواره جلوی شکم، دیواره رحم و غشاء آمنیو کوریونی باشد. این تفسیر از نظر جنین شناسی به نظر منطقی ترین می باشد که با زیبایی ودقت در قرآن توصیف شده است (6).

شکل 4. طرحی از داوینچی که موقعیت جنین را در رحم نشان میدهد.

شکل 5. موقعیت جنین در رحم و لایه های احاطه کننده آن.

بحث :

از نظر علمی ما با این مراحل در قرن ۱۹ و ۲۰ میلادی آشنا شدیم و قبل از آن هیچ اطلاعاتی در این باره ارائه نشده است. به طور کلی پژوهشگران نظریه ارسطو را درباره جنین که از خون قاعدگی شکل گرفته است قبول داشتند و آنها به تئوری های خیالی و فانتزی که هیچ پایه و اساس علمی نداشت، باور داشتند. خیلی از پژوهشگران مسلمان آن نظرات را انکار کردند و انکار آنها بر پایه دانش آنها از قرآن کریم بوده است. آنها این نظر را در سال 1448 بعد از میلاد مسیح بر پایه این عبارت قرآنی، تکذیب کردند(6).

أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيِّ يُمْنِي (سوره قیامت، آیه 37)

آیا او یک نطفه ی از منی که در رحم ریخته میشود نبود؟

در گذشته خیلی از آناتومیست ها اظهار میداشتند که مایع جنسی نه هیچ تاثیری در بوجود آوردن بچه ندارد و تنها تاثیر آن در لخته کردن خون است و اینکه بچه از خون قاعدگی شکل میگیرد. در قرن نوزده میلادی با توسعه امکانات آزمایشگاهی دقیق، مراحل رشد و تکامل انسان میسر گردید (2).

تنها دو دهه پیش بود که تمام اطلاعات جنین شناسی آورده شده در قرآن به دانشمندان مشهور آناتومی و جنین شناس ارائه گردید. یکی از برجسته ترین پژوهشگران جنین شناس کیث مور می باشد که در این زمینه بسیار تحقیق کرده بود و به این باور رسید که مسلمانان این دانش را از قرن هفتم میلادی داشته اند. او اذعان داشت که این اطلاعات حتی تا سی سال قبل نیز به علت کمبود دانش علمی نمی توانست به بسیاری از این پرسش ها پاسخ دهد. وی در سال ۱۹۸۱ میلادی در حین برگزاری هفتمین کنفرانس پزشکی در دمام عربستان سعودی اشاره کرد، با بررسی آیات قرآنی برای من روشن است که این آیات می بایست از طرف خداوند به محمد (ص) داده شده باشد. چرا که تقریباً تمام این دانش تا قرن ها بعد کشف نشده بود. دانشمندان دیگری بر این باورند که نه تنها این یافته های قرآنی درست هستند بلکه اسلام می تواند راهنمای علم در آینده باشد (5).

جانسون یکی دیگر از آناتومیست های آمریکا از مطالب قرآنی بسیار شگفت زده شده و در مورد اینکه آیات قرآن ممکن است اتفاقی بوده باشد، یا اینکه حضرت محمد(ص) یک میکروسکوپ قوی داشته را رد کرد و در پایان اشاره کرد که به عنوان یک دانشمند و با توجه به آیه های قرآن بر این باور است که این اطلاعات را از منبعی الهی دریافت کرده است (6).

بسیاری از متخصصین مربوطه تصدیق کرده اند که این معارف قرآنی کلمه به کلمه با یافته های جنین شناسی نوین مطابقت دارد. و اینکه بیان این مطالب با دقت و ترتیب در زمانی که هیچ وسیله و ابزار تحقیقاتی وجود نداشته و قرن ها بعد به واقعیت های گفته شده پی برده اند، چیزی جز معجزه الهی نیست (2 و 5).

نتیجه گیری

قرآن کریم دارای توصیفات بسیاری درباره ی تکامل انسان می باشد و هیچ مدرکی مستند از تکامل انسان به این دقت و کاملی، از جمله توصیف مراحل و دسته بندی آنها و اصطلاحات مربوطه وجود ندارد. این دانش در زمانی به انسانها ارائه شده است که هیچ ابزار دقیق علمی در دسترس نبوده و از طرفی تمام این توصیفات توسط پیامبری عامی عرضه شده است. لذا جز خالق خلق چه کسی می تواند این اطلاعات را برای او نمایان کند؟ (6).

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ (سوره فصلت، آیه 53)

به زودی نشانه های خود را در کرانه ها و اطراف جهان و در نفوس خودشان به آنان نشان خواهیم داد تا برای آنان روشن شود که بی تردید او حق است. آیا کافی نیست که پروردگارت بر همه چیز گواه است.

منابع :

1. قرآن مجید. 1385. ترجمه محمد رضا صفری. چاپ دوم. اسرا. قم. ایران.

2. Esmailzadeh M, Farhadi A, and Shahghasemi,H (2012). Developmental biology in Holy Quran. Journal of Physiology and Pathophysiology 3(1),1-7
3. Hearing over sight (www.islamanswering.com)
4. Quranic verses about hearing (www.quranindex.net)
5. Moore K (1986). A Scientist's Interpretation of References to Embryology in the Quran. J. Islamic Med. Assoc., 18: 15-16
6. Saadat S (2009). Human Embryology and Holy Quran: An Overview. International journal of health sciences, 3(1), 103-109.
7. Sadler, T. W. (2012). Langman's medical embryology.12th ed. Williams & Wilkins, Philadelphia, USA.